

POSTANOWIENIE

26 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 26 października 2023 r. w Warszawie
zażalenia T. M.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z 6 lutego 2023 r., I ACa 1590/22,

w sprawie z powództwa T. M.

przeciwko Centrum Onkologii i Traumatologii im. [...] w X.

z udziałem interwenienta ubocznego Skarbu Państwa-Wojewody Łódzkiego

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego do orzeczenia
kończącego postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 lutego 2023 r. Sąd Apelacyjny w Łodzi, na skutek apelacji powódki T. M., uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie przeciwko Centrum Onkologii i Traumatologii im. [...] w X., z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanego – Skarbu Państwa-Wojewody Łódzkiego i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny, odwołując się do stanowiska Sądu Najwyższego sformułowanego w motywach wyroku kasatoryjnego z dnia 25 marca 2022 r., uznał, że w sprawie zachodzi potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyła zażaleniem powódka, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. i wnosząc o uchylenie zaskarżonego wyroku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli sąd drugiej instancji uchyła wyrok sądu pierwszej instancji ze względu na nierozpoznanie istoty sprawy lub potrzebę przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, Sąd Najwyższy, rozpoznając zażalenie złożone na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c., bada, czy sąd drugiej instancji prawidłowo zastosował art. 386 § 4 k.p.c., tj. czy okoliczności sprawy, przy uwzględnieniu merytorycznego stanowiska sądu drugiej instancji, mieszczą się w kręgu sytuacji polegających na nierozpoznaniu istoty sprawy lub skutkują koniecznością przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Poza zakresem oceny pozostaje natomiast prawidłowość stanowiska co do meritum wyrażonego przez sąd drugiej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013, nr 3, poz. 41, z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, nr 4, poz. 54, z dnia 18 listopada 2016 r., I CZ 70/16 i z dnia 24 listopada 2016 r., II CZ 114/16).

Potrzeba przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości występuje wtedy, gdy sąd pierwszej instancji w ogóle nie przeprowadził postępowania dowodowego albo przeprowadził dowody wyłącznie na okoliczności nieistotne do rozstrzygnięcia sprawy, względnie, gdy zebrany materiał dowodowy jest nieprzydatny do wydania wyroku. Konieczność uzupełnienia postępowania dowodowego w przeważającym zakresie lub w znacznej części, nawet jeśli miałyby dotyczyć faktów o zasadniczym znaczeniu dla wyniku postępowania, nie stanowi natomiast podstawy do wydania wyroku kasatoryjnego. Za tym rygorystycznym podejściem, ugruntowanym w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2014 r., I CZ 75/14, z dnia 20 lutego 2015 r., V CZ 112/14, z dnia 15 kwietnia 2015 r., IV CZ 6/15, z dnia 13 października 2016 r., II UZ 40/16, z dnia 19 grudnia 2019 r., IV CZ 87/19 i z dnia 6 czerwca 2023 r., II UZ 4/23), stoi założenie, że zapewnienie efektywności modelu

apelacji pełnej wymaga ograniczenia do koniecznego minimum przypadków powrotu sprawy do pierwszej instancji. Na jego rzecz przemawia również wykładnia historyczna, nakazująca respektować konsekwencje zmiany art. 386 § 4 k.p.c., polegającej na wyraźnej eliminacji dopuszczalności wydania wyroku kasatoryjnego w razie potrzeby przeprowadzenia postępowania dowodowego w znacznej części (art. 1 pkt 19 ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego, ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów, ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz ustawy o komornikach sądowych i egzekucji, Dz. U. nr 48, poz. 554).

W okolicznościach sprawy Sąd Okręgowy przeprowadził szerokie postępowanie dowodowe obejmujące dokumenty i opinie biegłych. Racją jest, że część przeprowadzonych dowodów została zdyskwalifikowana przez Sąd Apelacyjny; na konieczność dokonania określonych ustaleń faktycznych wskazał również Sąd Najwyższy w wyroku uwzględniającym skargę kasacyjną pozwanego. Z przywołanego przez Sąd Apelacyjny fragmentu wywodów Sądu Najwyższego nie wynikało jednak, iżby przeprowadzone przez Sąd Okręgowy dowody były w całości nieprzydatne jako podłoże ustaleń faktycznych lub dotyczyły faktów nieistotnych dla rozstrzygnięcia sprawy. Powołane rozważania Sądu Najwyższego odnoszą się natomiast do oceny zakresu i charakteru nakładów poczynionych przez pozwanego, co wiąże się ze zgłoszonym przezeń zarzutem potrącenia. Konieczność dokonania w tej materii nowych, względnie dodatkowych ustaleń – nawet w znacznym zakresie – nie jest jednak równoznaczna z potrzebą przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości w przyjętym wcześniej rozumieniu. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie powołano jednocześnie żadnych innych argumentów, które uzasadniałyby przyjęcie, że w sprawie niezbędne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego w całości.

Przyjętej oceny nie zmieniało spostrzeżenie, że dokonanie dodatkowych ustaleń wymaga wiadomości specjalnych. Według przyjętego w kodeksie postępowania cywilnego modelu apelacji pełnej postępowanie przed sądem drugiej instancji ma charakter merytoryczny i jest kontynuacją postępowania pierwszoinstancyjnego, a sąd drugiej instancji dysponuje kompetencjami w zakresie gromadzenia i oceny materiału procesowego na równi z sądem pierwszej instancji

(art. 382 k.p.c.) (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 r., Nr 6, poz. 55). Jeżeli zatem Sąd Apelacyjny, w związku z uchyleniem uprzedniego wyroku przez Sąd Najwyższy, dostrzegł potrzebę przeprowadzenia dowodu z opinii kolejnego biegłego (biegłych), względnie opinii uzupełniającej lub opinii uzupełniających, to nic nie stało na przeszkodzie, aby uczynił to we własnym zakresie, także wtedy, gdy zakres koniecznego uzupełnienia podstawy faktycznej wyroku jest znaczący.

Dodać należało, że przeprowadzenie postępowania dowodowego w drugiej instancji, nawet w istotnym zakresie, i dokonanie na jego podstawie samodzielnych ustaleń, nie prowadzi do naruszenia konstytucyjnego prawa do zaskarżenia orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji RP), jak również dwuinstancyjnego modelu postępowania sądowego, statutowanego w art. 176 ust. 1 Konstytucji RP (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 marca 2003 r., SK 8/02, OTK-A 2003, nr 3, poz. 20 i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 listopada 2010 r., Ts 49/10, OTK-B 2011, nr 1, poz. 90 i z dnia 6 października 2015 r., Ts 52/14, OTK-B 2015, nr 5, poz. 446).

Poza zakresem rozważań pozostawały te argumenty zażalenia, w których wskazywano, że na obecnym etapie postępowania określone elementy żądania należy uznać za niesporne, jak również, iż zakres badania sądów *meriti* podlega ograniczeniu z racji prekluzji dowodowej. Kwestie te – jako dotyczące meritum sporu – wykraczają bowiem poza kognicję Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym toczącym się na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c.

W konkluzji zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. należało uznać za trafny.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

[SOP]

[ms]

